

Uzasadnienie

Rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego, zwane dalej „projektowanym rozporządzeniem”, jest wydawane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 60 ust. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820).

Projektowane zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 15), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego”, mają na celu dostosowanie nadzoru pedagogicznego do aktualnych potrzeb organów sprawujących nadzór pedagogiczny.

Obecnie nadzór pedagogiczny jest sprawowany w dwóch formach: kontroli oraz wspomaganie. Niemniej jednak do końca roku szkolnego 2020/2021 jedną z form nadzoru pedagogicznego było również monitorowanie. Dotychczasowa praktyka wykazała, że brak tej formy ogranicza możliwość systematycznego pozyskiwania i analizowania informacji o działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny. Zrezygnowanie z monitorowania ograniczyło skuteczną i efektywną możliwość zbierania informacji o funkcjonowaniu szkół i placówek. W konsekwencji organy sprawujące nadzór pedagogiczny częściej korzystają z kontroli również w sytuacjach, w których wystarczające byłoby pozyskanie danych o charakterze rozpoznawczym lub analitycznym.

Projektowane rozporządzenie przewiduje zatem przywrócenie monitorowania jako odrębnej formy nadzoru pedagogicznego. Monitorowanie będzie służyło systematycznemu pozyskiwaniu danych o funkcjonowaniu szkół i placówek oraz identyfikowaniu obszarów wymagających wsparcia lub dalszych działań nadzorczych. Zaproponowano również, aby w ramach monitorowania było możliwe zbieranie danych o wypadkach i innych zdarzeniach nadzwyczajnych w szkołach i placówkach, co pozwoli sprawnie pozyskiwać informacje o organizacji szkół w całej Polsce. Obecnie nie jest możliwe pozyskanie tego rodzaju informacji w sposób efektywny. Monitorowanie stanowi formę mniej dolegliwą organizacyjnie niż kontrola, a jednocześnie pozwalająca organom sprawującym nadzór pedagogiczny na uzyskanie informacji niezbędnych do oceny określonych zjawisk w systemie oświaty. Rozwiązanie to powinno przyczynić się do ograniczenia liczby kontroli planowych przeprowadzanych wyłącznie w celu rozpoznania określonego problemu.

Projektowana zmiana wzmocni również analityczny i profilaktyczny wymiar nadzoru pedagogicznego. Monitorowanie nie zastępuje kontroli, lecz uzupełnia katalog instrumentów pozostających do dyspozycji organów sprawujących nadzór pedagogiczny. Kontrola pozostaje właściwą formą badania zgodności działalności szkół i placówek z przepisami prawa, natomiast monitorowanie umożliwia wcześniejsze rozpoznanie zjawisk, tendencji i potencjalnych ryzyk w funkcjonowaniu szkół i placówek. Dzięki temu organy sprawujące nadzór pedagogiczny będą mogły bardziej adekwatnie dobierać środki działania – w zależności od charakteru sprawy, zakresu potrzebnych informacji oraz skali zidentyfikowanego problemu.

W projektowanym rozporządzeniu przewidziano zatem uzupełnienie definicji stosowanych w rozporządzeniu oraz katalogu form nadzoru pedagogicznego o monitorowanie (§ 1 pkt 1 i 2 projektowanego rozporządzenia, dotyczące § 2 pkt 13 i § 5 pkt 5 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Określono również termin i zakres zawiadamiania dyrektora szkoły lub placówki o zamiarze przeprowadzenia monitorowania oraz wymóg przeprowadzania przewidzianego w planie nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty monitorowania z wykorzystaniem arkusza zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (§ 1 pkt 4 projektowanego rozporządzenia, dotyczący § 19c i § 19d rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Przewidziano także konieczność określania w planie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny zakresu monitorowania, typów szkół i rodzajów placówek objętych monitorowaniem wraz z ich liczbą. Jednocześnie zaproponowano, aby plan ten określał liczbę i tematykę konferencji i porad organizowanych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny (§ 1 pkt 5 rozporządzenia zmieniającego, dotyczący § 20 ust. 2 pkt 4 i 5 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Konsekwentnie uzupełniono również zadania dyrektora szkoły lub placówki w zakresie nadzoru pedagogicznego o obowiązek monitorowania i określenia zakresu tego monitorowania w planie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora (§ 1 pkt 6 i 7 projektowanego rozporządzenia, dotyczące § 22 ust. 1 pkt 5 i § 23 ust. 3 pkt 6 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Przewidziano ponadto nadanie dostępu i jego zakresu do elektronicznej platformy nadzoru pedagogicznego dyrektorom szkół i placówek w trakcie monitorowania, a także gromadzenie na tej platformie informacji pozyskanych w trakcie monitorowania (§ 1 pkt 8 lit. b oraz pkt 9 projektowanego rozporządzenia, dotyczące § 25 pkt 8 i § 26 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Jednocześnie zaproponowano rezygnację z gromadzenia na ww. platformie numeru faksu szkoły i placówki z uwagi na faktyczny zanik tego rodzaju urządzeń i komunikowania się z ich użyciem w jednostkach systemu oświaty (§ 1 pkt 8 lit. a

projektowanego rozporządzenia, dotyczący § 25 pkt 1 lit. c rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego).

Kolejna projektowana zmiana dotyczy dokumentowania czynności kontrolnych. Obecnie protokół kontroli wymaga podpisu odręcznego, co w praktyce może powodować konieczność osobistego stawiennictwa dyrektora szkoły lub placówki w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny. W dobie postępującej cyfryzacji administracji publicznej rozwiązanie to jest nieefektywne, wydłuża obieg dokumentów oraz generuje dodatkowe obciążenia organizacyjne. Brak możliwości podpisania protokołu kontroli z użyciem podpisu elektronicznego zwiększa w konsekwencji koszty prowadzenia czynności kontrolnych.

Projektowane rozporządzenie przewiduje zatem możliwość sporządzania protokołu w postaci elektronicznej i w takim przypadku obowiązek jego podpisania przez kontrolującego oraz dyrektora szkoły lub placówki z użyciem podpisu elektronicznego, podpisu zaufanego albo podpisu osobistego (§ 1 pkt 3 lit. b projektowanego rozporządzenia, dotyczący § 16 ust. 1a i 1b rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Jest to rozwiązanie spójne z charakterem dokumentu elektronicznego i zasadami jego integralności. Wprowadzenie takiego rozwiązania usprawni czynności kontrolne i ograniczy konieczność osobistego stawiennictwa dyrektora szkoły lub placówki w urzędzie. Jednocześnie pozostawiono możliwość sporządzania protokołu kontroli w postaci papierowej, przy czym zaproponowano rezygnację z wymogu parafowania każdej strony protokołu (§ 1 pkt 3 lit. a tiret pierwsze projektowanego rozporządzenia, dotyczący skreślonego § 16 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Dostosowano również przepisy określające elementy protokołu kontroli w zakresie podpisów oraz termin przekazania przez kontrolującego protokołu kontroli dyrektorowi szkoły lub placówki (§ 1 pkt 3 lit. a tiret drugie oraz lit. c i d projektowanego rozporządzenia, dotyczące § 16 ust. 1 pkt 8, ust. 2 i 2a rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego).

Projektowane rozporządzenie przewiduje również uzupełnienie wykazu stanowisk w kuratoriach oświaty, których zajmowanie wymaga od osób ubiegających się o wskazane stanowiska kwalifikacji pedagogicznych. Proponuje się dodanie stanowiska głównego wizytatora (§ 1 pkt 10 projektowanego rozporządzenia, dotyczący § 29 ust. 1 pkt 2 lit. c rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego). Obecna struktura stanowisk w kuratoriach oświaty jest stosunkowo płaska i nie odzwierciedla w pełni stopnia

skomplikowania spraw realizowanych przez pracowników kuratoriów, w szczególności przy rosnącej złożoności spraw i większej świadomości prawnej uczestników postępowań.

Dodanie stanowiska głównego wizytatora ma na celu urealnienie struktury stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, stworzenie bardziej czytelnej ścieżki awansu zawodowego w kuratoriach oświaty oraz wzmocnienie motywacyjnego i prestiżowego wymiaru pracy wizytatorów. Rozwiązanie to powinno sprzyjać pozyskiwaniu i utrzymaniu wykwalifikowanej kadry, a także bardziej adekwatnemu przypisaniu stanowisk do realizowanych zadań, odpowiadających stopniowi ich odpowiedzialności i złożoności.

Biorąc pod uwagę, że obecnie w kuratoriach oświaty nie ma zatrudnionych osób zajmujących stanowisko głównego wizytatora, w projekcie rozporządzenia nie przewidziano przepisów przejściowych, które regulowałyby sytuację takich osób.

Projektowane rozporządzenie przewiduje również obowiązek dostosowania opracowanych na rok szkolny 2026/2027 planów nadzoru pedagogicznego do przepisów zmienianych w projektowanym rozporządzeniu, w terminie do dnia 15 września 2026 r. (§ 2 projektowanego rozporządzenia).

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2026 r. Termin ten jest uzasadniony organizacją pracy szkół, placówek i organów sprawujących nadzór pedagogiczny, wynikającą z organizacji roku szkolnego oraz potrzebą uwzględnienia projektowanych zmian w planowaniu działań nadzorczych na rok szkolny 2026/2027.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z czym nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Rozporządzenie nie będzie miało również wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.), ani na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

Projektowane rozporządzenie nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300) należy stwierdzić, że projektowane rozporządzenie uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.